

PLA NACIONAL DE L'ASSOCIACIONISME I EL VOLUNTARIAT 2014-2015

Departament de Benestar Social i Família
Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària
Aprovat per Acord de Govern 15.07.2014

INTRODUCCIÓ

I. Antecedents

El Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat (PNAV) es va aprovar per acord del Govern l'any 2008 amb una vigència de 4 anys (2008-2011). Transcorreguts aquests quatre anys, el Govern de la Generalitat va avaluar els resultats obtinguts amb la implementació de les mesures del Pla esmentat amb l'objectiu, entre d'altres, de disposar de prou elements per encarar les tasques d'elaboració del Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat 2014-2015 amb criteri, i consolidar allò que havia estat efectiu i descartar aquelles estratègies o actuacions que no havien reeixit.

Una de les recomanacions que es van desprendre dels resultats de l'avaluació del PNAV 2008 – 2011 era que de cara al disseny del PNAV pel període següent calia que aquest fos més sintètic, més curt i més fàcil d'entendre per part de tots els agents implicats i que les actuacions concretes que s'executessin tinguessin indicadors que permetessin la seva avaluació.

Les bases i el disseny del PNAV 2014 – 2015 han tingut com a referència els resultats i recomanacions de l'avaluació feta del PNAV 2008 – 2011. Com a conseqüència d'aquesta avaluació cal destacar justament dos factors que caracteritzen el PNAV 2014 - 2015

1. es disposa d'un instrument més àgil, més incisiu, més coordinat i més compartit, que permet teixir i exercir complicitats entre tots els agents, a diferència del PNAV 2008 – 2011, l'extensió del qual va dificultar el treball àgil entre els diferents agents.
2. el Pla destaca no tant per dissenyar les diferents actuacions que cada un dels diferents agents pot executar durant el període temps de vigència del mateix, sinó justament per posar en comú aquestes estratègies que permeten conèixer què poden fer tots els agents implicats, de forma coordinada, no només des del coneixement de cadascú d'ells sinó també des de les responsabilitats i rols que cadascú té i ha de tenir.
3. s'incorporen indicadors de les actuacions executades des de l'administració, que en permetin la seva avaluació.

En definitiva, les bases del Pla se sustenten en aquesta idea motor: “treballar des de la pròpia realitat aportant les capacitats i talents de cada agent per a l'enfortiment de l'associacionisme i el voluntariat”. Així doncs, cal vetllar per tal que l'instrument que ho permeti sigui un espai còmode per a tots, facilitador i generador d'intercanvi i de compromisos mutus i de responsabilitat d'acció.

La presentació del document final d'avaluació del PNAV 2008-2011 coincideix en el temps amb la creació del Grup de Treball per a l'elaboració del PNAV 2014-2015, compost per vocals del Consell de l'Associacionisme i el Voluntariat de Catalunya (CAVC). El grup esmentat va començar la seva tasca durant el primer semestre de 2012, però aquesta feina queda volgudament interrompuda temporalment per treballar de manera prioritària en l'Avantprojecte de la Llei del voluntariat, iniciativa sorgida en el si del mateix CAVC, a instància del sector que hi està representat. D'aquesta manera, es va considerar oportú no avançar en el disseny del futur full de ruta de l'associacionisme i el

voluntariat fins a conèixer les línies mestres del que seria la futura llei del voluntariat. En aquest context, el Govern va decidir prorrogar la vigència del PNAV 2008-2011 fins a l'aprovació del Projecte de llei.

El mes de setembre de 2012, el Govern va acordar iniciar els tràmits per elaborar l'Avantprojecte de llei del voluntariat amb un document de bases del que hauria de ser la futura llei. Durant el darrer trimestre de l'any, es va treballar en l'articulat de la llei i, una vegada l'Avantprojecte de llei ja va estar redactat i preparat per ser sotmès, al llarg de tot l'any 2013, als informes, els tràmits i les consideracions reglamentàries abans de ser aprovat pel Govern, el Grup de Treball del PNAV 2014-2015 es va reactivar i va reiniciar les tasques de disseny i redacció del contingut del PNAV 2014-2015 per elevar-ne l'aprovació en el Ple del CAVC.

II. Característiques del Pla 2014 - 2015

Les tasques d'elaboració del Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat 2014-2015 es desenvolupen al llarg de l'any 2013. El punt de partida són, com s'ha dit, els resultats de l'avaluació del Pla 2008-2011, que condueix el grup de Treball, liderat per la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària, a redactar una proposta de Pla que compleixi tres requisits ineludibles.

En primer lloc, que el Pla sigui realista però a la vegada reptador en les seves propostes i actuacions, que sigui mesurable i avaluable i contingui indicadors de qualitat, i que tingui un àmbit temporal més reduït que el PNAV 2008-2011.

En segon lloc, que es prioritzin quines actuacions cal fer davant d'altres a la llum de la situació del sector en particular i de la societat en general i, en aquest sentit, que identifiqui quins són els reptes i les necessitats que a curt termini cal encarar i dibuixi el full de ruta per tractar d'abordar-les. En relació a la prioritització de les actuacions cal dir que aquestes no suposaran un augment ni del personal ni del pressupost de les unitats directives encarregades de la seva execució. La prioritat de les accions a realitzar comportarà que el pressupost establert per a la unitat concreta es destini a les actuacions previstes que donin resposta al PNAV 2014 – 2015, amb les persones adscrites a la unitat competent.

En tercer lloc, que es pugui identificar quin paper té cadascun dels agents que hi estan relacionats i prevegi accions l'execució de les quals es porti a terme de manera conjunta pels diferents actors o agents implicats en el territori.

D'aquesta manera, s'inicia la feina de creació del Pla 2014-2015 amb l'objectiu de disposar d'un instrument que, basat en un escenari ideal, pugui articular les actuacions que de manera individual, conjunta o coordinada, duren a terme tant les administracions com el mateix sector.

Més endavant, el treball paral·lel per a l'elaboració del l'articulat de la llei aporta més arguments a aquesta idea de treball enxarcat, sobretot després de constatar l'alt grau de consens i de visió compartida que fan el Govern i les entitats respecte del voluntariat i del seu encaix en la comunitat. D'aquesta manera, cal acordar una estratègia compartida que permeti avançar i afermar aquest espai de construcció social que és el voluntariat i l'associacionisme i que ja queda recollit en un marc legal d'aplicació nacional.

III. Les bases del Pla 2014-2015

El PNAV emmarca tots els agents que intervenen en el territori i que interactuen entre aquests. Des d'aquesta visió s'aixequen les bases del PNAV 2014-2015, que entrelliga les actuacions que el Govern, les entitats, les empreses, les universitats i la resta d'agents aporten a la consolidació d'un marc comú, d'un full de ruta.

En aquest sentit, el PNAV és un horitzó al qual tendir i, per tant, neix amb la voluntat ferma d'esdevenir un document essencialment estratègic, però a la vegada abastable, manejable, aplicable i mesurable.

L'estructura del PNAV 2014-2015 respon a aquestes necessitats. D'aquesta manera, es marquen els dos grans eixos prioritaris: l'Eix de l'Estratègia Permanent i l'Eix del Bon Govern i la Sostenibilitat, i els vuit objectius d'aquestes estratègies. Tot seguit, s'anuncien els resultats esperats del Pla i es despleguen un seguit de mesures que responguin a aquells objectius i a aquells resultats esperats. Des del punt de vista estructural, el Pla es concretarà amb un seguit d'actuacions precises, que han d'executar els diferents agents, que complementaran la piràmide estructural del Pla 2014-2015.

Aquesta estructura va acompanyada d'un sistema d'indicadors d'avaluació que ha de poder facilitar mesurar-ne l'evolució, l'impacte i els resultats. El Departament de Benestar Social i Família, amb caràcter previ a l'elaboració del Pla, es va posar en contacte amb l'institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques amb l'objectiu d'assessorar-se sobre el disseny del PNAV 2014 – 2015 que permetés avaluar-lo des del punt de vista dels resultats i de l'impacte. Fruit d'aquest assessorament el Pla té en compte diversos elements que permetran al Govern avaluar cadascuna de les actuacions concretes que s'establiran per executar cada una de les mesures del PNAV, i que inclourà també l'establiment del punt de partida, el resultat al que es vol arribar i el resultat real obtingut.

Cal destacar que els indicadors van lligats a les actuacions concretes que donaran resposta a les diferents mesures i es dissenyaran i concretaran en funció de les accions específiques que es prioritzin cada any.

Les bases del Pla i la seva estructura permetran disposar d'un instrument més àgil, més incisiu, més coordinat i més compartit, que permeti teixir i exercir complicitats clares entre tots els agents. En aquest sentit, el Pla destaca no tant per dissenyar les diferents actuacions que cada un dels agents pot executar durant el període temps de vigència del Pla, sinó justament per posar en comú aquestes estratègies per saber què podem fer tots junts, des dels nostres talents, però també des de les nostres responsabilitats, per avançar cap a aquest objectiu comú de respecte, enfortiment i reconeixement de l'associacionisme i el voluntariat.

En definitiva, les bases del Pla se sustenten en aquesta idea motor: "treballar des de la pròpia realitat aportant les nostres capacitats i talents per a l'enfortiment de l'associacionisme i el voluntariat". Així doncs, cal vetllar per tal que l'instrument que ens ho permeti sigui un espai còmode per a tots, facilitador i generador d'intercanvi i de compromisos mutus, de responsabilitat i d'acció.

IV. Impacte del PNAV 2014-2015

Un cop aprovat el PNAV 2014-2015 pel Ple del Consell de l'Associacionisme i el Voluntariat, i de manera paral·lela a la seva tramitació administrativa per part del Govern, es portaran a terme accions per difondre'l, per tal de fer arribar a les entitats els objectius, les mesures i els resultats esperats del nou Pla amb l'objectiu que el puguin conèixer i incorporar com a instrument que els ajudi o els orienti en el disseny de les actuacions que han de portar a terme al llarg del període 2014-2015, i aconseguir un efecte multiplicador en l'execució del Pla.

PLA NACIONAL DE L'ASSOCIACIONISME I EL VOLUNTARIAT 2014-2015

LES LÍNIES:

La proposta del PNAV 2014-2015 combina dos grans blocs de treball: el primer, en resposta a la situació actual, planteja el tema de la sostenibilitat de les entitats i del sector associatiu que, partint de l'evidència que cal treballar en la millora del finançament de les entitats, incorpora una mirada reptadora, que posa com a factors clau d'aquest canvi la redefinició dels principis ètics, la missió de l'entitat i la rendició de comptes, així com l'exercici de profunda transparència, entenent que el treball compartit amb la resta d'agents, tant propis com externs a l'entitat, demana aquesta exigència i indubtablement en depèn.

El segon bloc, agrupa aquells elements que compondrien el que en podríem anomenar l'estratègia permanent de voluntariat: la promoció i la formació, que configuren el model de voluntariat català, i les quals cal continuar millorant i per les quals cal continuar apostant com a eines de reconeixement, millora i transformació i cohesió socials.

L'ESTRUCTURA:

L'estructura del PNAV 2014-2015 vol recollir la idea de concreció i de grau de resposta a cada mesura, que es destaquen com a elements a incorporar, després de l'avaluació del PNAV 2008-2011. També és té en compte el fet que l'estructura que es preveu per al seu desenvolupament permet implicar tots els agents participants. Per tant, l'estructura actual, que preveu els apartats que veurem a continuació, pretén acostar el PNAV a tots els agents i convidar-los de manera proactiva –cadascú des del seu nivell des de la seva realitat– a detallar quines actuacions duren a terme i com les mesuraran. Així doncs, allò que es recull en els objectius, els resultats esperats i les mesures, vol generar un alt grau de consens i acceptació dins del qual cadascun dels agents concrets que s'hi impliquin puguin comprometre's d'acord amb les seves possibilitats i prioritats.

Objectiu
Mesures
Resultats esperats
Agent responsable
Actuacions concretes
Indicadors
Col·lectiu diana

Aquesta estructura permet identificar (en l'espai destinat a l'agent responsable) quines han de ser –de partida– les aliances de col·laboració que es desenvolupin per tal de dur a terme determinades actuacions. Per tant, el repte és veure com d'aquelles actuacions que impliquen més d'un agent, som capaços de fer front comú per millorar la perspectiva actual, i fer també ja d'inici un bon exercici de treball col·laboratiu i en xarxa.

BLOC 1

LA SOSTENIBILITAT I EL BON GOVERN DE LES ENTITATS I DEL SECTOR ASSOCIATIU

OBJECTIUS

1. Millorar el finançament de les entitats incidint especialment en l'augment de la base social i del capital privat i en la col·laboració amb altres agents.
2. Promoure vies de col·laboració entre les entitats i els diferents agents de la comunitat.
3. Impulsar en el si de les entitats processos de clarificació del sentit de la seva missió i de reflexió sobre el seu pla d'acció com a elements interns d'autocontrol de la despesa.
4. Estimular la transparència (interna i externa) a les entitats com a element identitari del món associatiu i com a element cabdal del treball col·laboratiu i la millora del finançament amb tots els agents públics i privats.

MESURES

1. Elaborar estratègies que garanteixin a les entitats treballar amb transparència i establir mecanismes de control.
2. Definir elements que permetin processos d'autodiagnosi (financera i de projecció/viabilitat) de l'entitat.
3. Establir espais de trobada i vies de col·laboració entre les entitats i els diferents agents de la comunitat, fent una atenció especial a l'encaix territorial.
4. Augmentar la col·laboració amb les empreses i les administracions, integrant sistemes i vies diverses de col·laboració.
5. Aglutinar el sector entorn d'uns valors i estàndards propis del model català del voluntariat (MCdV).
6. Col·laborar des de la vessant tècnica i econòmica amb les entitats per millorar-ne la sostenibilitat.

RESULTATS ESPERATS

1. Que els agents privats estableixin relacions de col·laboració amb el sector associatiu i garanteixin l'estabilitat i la continuïtat d'aquestes relacions en el temps.
2. Que augmenti la confiança i el reconeixement socials de la tasca i de la incidència en la millora de la comunitat i dels projectes que les entitats i el voluntariat duen a terme per afavorir aliances dins i fora del mateix sector.
3. Que les entitats siguin més viables, i ho siguin en funció de la seva pròpia raó de ser i la seva naturalesa.
4. Que augmenti el nombre d'entitats que fan públiques les seves dades.

BLOC 2

L'ESTRATÈGIA PERMANENT DEL VOLUNTARIAT

OBJECTIUS

1. Sensibilitzar entorn del voluntariat, l'associacionisme i els seus valors.
2. Implicar la ciutadania i els diferents agents en i amb les entitats de voluntariat i el món associatiu, i cercar la proximitat territorial.
3. Consolidar l'estructura de les entitats de voluntariat per tal que garanteixin l'encaix amb qualitat del voluntariat.
4. Apoderar les entitats per a la gestió i la formació del seu voluntariat

MESURES

1. Organitzar campanyes per donar a conèixer i sensibilitzar els diferents agents sobre l'associacionisme i el voluntariat i la seva tasca i rol en el si de la comunitat.
2. Promoure la presència de les entitats i del voluntariat als mitjans de comunicació.
3. Donar a conèixer les entitats que formen part del cens d'entitats de voluntariat de Catalunya.
4. Fer visibles els punts de voluntariat del territori (locals i supralocals) i donar suport a la seva tasca d'acord amb el model català de voluntariat.
5. Reconèixer i visualitzar el rol del coordinador de voluntariat a les entitats i les persones voluntàries.
6. Detectar noves necessitats formatives de les persones coordinadores de voluntariat.

7. Capacitar els coordinadors i les coordinadores de voluntariat per fer la seva tasca (gestió i acompanyament) i facilitar-los recursos i eines per a la gestió dels processos que han de dur a terme.
8. Reconèixer els drets i els deures del voluntariat i de l'entitat com a espai de garantia de les relacions entre persones voluntàries i entitats.
9. Clarificar el paper del personal contractat per l'entitat i la relació de servei i l'encaix que s'estableix amb l'equip de voluntariat.
10. Capacitar les persones responsables de dissenyar i impartir la formació interna i bàsica del voluntariat en el si de les entitats, i facilitar-los eines i recursos per gestionar amb qualitat el Pla de formació i els itineraris formatius del seu voluntariat.

RESULTATS ESPERATS

1. Que augmenti el coneixement social del voluntariat i de la seva tasca entre els diferents agents (més coneixement del model català de voluntariat).
2. Que augmenti el nombre de persones voluntàries de les entitats (i el nombre de persones associades).
3. Que augmenti la visualització i el tractament informatiu del voluntariat i del fet associatiu als mitjans de comunicació.
4. Que territorialment l'associacionisme i el voluntariat actuïn cohesionats amb la resta d'agents.
5. Que millori la qualitat de l'atenció a la persona voluntària i el seu grau de satisfacció.
6. Que les entitats es dotin de processos de gestió de qualitat que responguin a les expectatives dels voluntaris i voluntàries, i que garanteixin la seva participació activa i el fet de donar-los una atenció acurada.
7. Que augmenti el temps de permanència del voluntariat a les entitats. Que les entitats esdevinguin autosuficients en garantir una formació institucional i bàsica de qualitat perquè la persona voluntària pugui iniciar l'activitat a la seva entitat.
8. Que les persones voluntàries i les associades millorin la seva identificació amb la missió i els projectes de l'entitat.